

Рішення «Колеснік проти України» (*“Kolesnik v. Ukraine”*)¹

У рішенні, ухваленому 19 листопада 2009 року у справі *«Колеснік проти України»*, Суд постановив, що

- було порушено ч. 1, п. “с” та “d” ч. 3 ст. 6 Конвенції (право на використання юридичної допомоги захисника і право на допит свідків).

На думку Суду, встановлення наявності порушення Конвенції є достатньою компенсацією моральної та матеріальної шкоди, якої зазнав заявник.

Обставини справи

Заявник, Олег Колесник, 1963 року народження, є громадянином України і на час розгляду справи знаходився у в'язниці м. Житомира.

У листопаді 1998 року разом із трьома іншими особами п. Колесник був затриманий за підозрою у вчиненні вбивства з обтяжуючими обставинами та грабежу. Під час першого допиту і подальшого відтворення обстановки та обставин подій, проведених за відсутності захисника, п. Колесник зізнався у вчиненні у серпні та жовтні 1998 року вбивства двох осіб у співучасті з іншими підозрюваними. Пізніше він стверджував, що працівники міліції примусили його визнати себе винуватим у вчиненні цих злочинів і відмовитися від захисника.

Через деякий час п. Колеснику все-таки призначили захисника, після чого він відмовився від свого попереднього зізнання у вчиненні злочинів і в березні 1999 року під час проведеного прокурором допиту заявив про свою невинуватість. У липні того ж року Кіровоградський обласний суд (далі – обласний суд) направив справу прокурору області на додаткове розслідування, оскільки з'ясував, що органи розслідування порушили деякі положення Кримінально-процесуального кодексу. Зокрема, обласний суд встановив, що висунуті кримінальні обвинувачення вимагали обов'язкового юридичного представництва обвинувачених на початковій стадії кримінального провадження.

У лютому 2001 року після проведення додаткового розслідування обласний суд засудив п. Колесника, який все ж не визнавав себе винуватим, за вчинення вбивства з обтяжуючими обставинами та грабежу і призначив йому покарання у вигляді позбавлення волі строком на 14 років.

Основною підставою засудження заявника були отримані від нього під час першого допиту твердження про визнання себе винуватим і показання трьох свідків. Показання двох інших свідків, які підтвердили алібі п. Колесника, не були враховані обласним судом через те, що він вважав їх

¹ Повний текст рішення у справі див. на сайті www.echr.coe.int

недостовірними. У травні 2001 року вирок обласного суду був підтверджений рішенням Верховного Суду України.

Заявник скаржився на несправедливість кримінального провадження щодо нього. Він стверджував, що на початковій стадії розслідування був примушений визнати себе винуватим у вчиненні злочинів, а також що основні заходи розслідування проводились без участі його захисника. Крім того, п. Колесник заявив, що не мав можливості допитати свідків обвинувачення, оскільки останні не з'явилися на судовий розгляд.

Зміст рішення Суду

Суд зауважив, що національні суди визнали факт порушення процесуальних прав заявника на початковій стадії розслідування, зокрема його право на використання юридичної допомоги захисника. Незважаючи на це, зізнання п. Колесника у вчиненні злочинів, отримані за відсутності його захисника, стали основною підставою його засудження. Крім цього, на думку Суду, відмова п. Колесника від права на юридичну допомогу є сумнівною. Тому Суд вирішив, що було порушено ч. 1 та п. "с" ч. 3 ст. 6 Конвенції.

Суд далі нагадав, що докази повинні бути представлені на відкритому судовому засіданні з метою надання обвинуваченому можливості допитати свідків обвинувачення в його присутності. У цій справі заявник був позбавлений можливості очної ставки зі свідками обвинувачення як на стадії розслідування, так і під час судового розгляду. Оцінивши надані Урядом докази і пояснення, суд дійшов висновку, що національні органи влади не вжили достатніх заходів для забезпечення присутності цих свідків у суді. Проте, незважаючи на такі недоліки, показання свідків стали основною доказовою базою для засудження п. Колесника. Таким чином, Суд вирішив, що заявник був позбавлений права на справедливий суд, а тому було порушено ч. 1 та п. "d" ч. 3 ст. 6 Конвенції.